

J. Polikaitis: „Noriu JAV LB matyti darbščią, vieningą ir tvirtą, aktyvią ir įtakingą“

S. Šimkuvienė-Rosen ir J. Polikaitis.
Dariaus Kuzmicko nuotr.

Rugsėjo paskutinįjį savaitgalį Portlande, JAV, vykusi Jungtinių Amerikos Valstijų Lietuvių Bendruomenės XXII tarybos I sesija atnešė nemažai pokyčių. Sesijos metu išrinktas naujas JAV LB krašto valdybos pirmininkas Arvydas Urbonavičius, pakeitęs dvi kadencijas šias pareigas ėjusią Sigitą Šimkuvienę-Rosen. Pirmą kartą trečdalį JAV LB tarybos narių sudarys naujokai. Be to, nemažai Tarybos narių – vėliausios lietuvių emigracijos atstovai. Pasikeitė ir JAV LB tarybos prezidiumo pirmininkas – po devynerių metų darbo Juozas Polikaitis šias pareigas perdavė jaunesnės kartos atstovei. Tiesa, ilgametis JAV LB narys tarybos nepaliko – naujoje krašto valdyboje jis sutiko eiti Socialinių reikalų tarybos pirmininko pareigas. Apie pradžią JAV Lietuvių Bendruomenėje, eitas pareigas, pokyčius organizacijoje ir jos ateitį kalbinu Juozą Polikaitį.

Dalia CIDZIKAITĖ

Kada ir kokiomis aplinkybėmis tapote JAV Lietuvių Bendruomenės nariu?

Žvelgiant Lietuvių Bendruomenės steigėjų akimis, Bendruomenės nariu esu nuo pat organizacijos įsteigimo pradžios. Steigėjai laikėsi visuotinio principo, sakydami, kad visi lietuviai yra Bendruomenės nariai. Visi gali dalyvauti rinkimuose ir visi gali būti renkami, nes lietuviškumą išlaikymas yra visų lietuvių reikalas ir pareiga. Būdamas moksleiviu ir studentu, dalyvavau lietuvių išėivijos religiniame, kultūriniam bei visuomeniniame gyvenime –

chorai, tautinių šokių ansambliai, dramos sambūriai, ateitininkų organizacija, vasaros stovyklos, Lietuvių studentų sąjunga ir kt. Panašią veiklą tęsiau ir sukūręs lietuvišką šeimą. JAV LB organizacijoje veikloje dalyvauju nuo 1985 metų, kai buvau išrinktas į XI JAV LB tarybą. Kandidatuoti sutikau raginamas dr. Petro Kisieliaus, dr. Kazio Ambrozaičio ir dr. Antano Razmos. Šalia to, tais pačiais metais buvau išrinktas Ateitininkų federacijos vadu (pirmininku). Vienas iš penkių ateitininkų veiklos principų yra visuomeniškumas, tad šiuo principu vadovaudamasis tapau ir JAV LB tarybos nariu.

Kodėl šalia ateitininkų pasirinkote dar ir dalyvavimą JAV LB?

Atsakymas labai paprastas. Ateitininkų ir Lietuvių Bendruomenės veiklos siekiai, principai ir metodai yra panašūs ir vienas kitą papildantys. Ateitininkai vadovaujasi penkiais veiklos principais: katalikiškumu, tautiškumu, inteligentiškumu, visuomeniškumu ir šeimyniškumu. Juos, viena ar kita forma, randame Lietuvių Chartoje: tauta, kalba, šeima, tautinė kultūra, valstybė, mokykla, draugija, tautinis solidarumas. Man kaip ateitininkui dalyvavimas JAV LB buvo natūralus veiklos kelias, todėl sutikau jungtis į šios organizacijos veiklą.

Su kokia patirtimi - profesine ir visuomenine - atėjote į JAV LB?

Igijęs chemijos bakalauro (1959 m.) ir metalurgijos bei medžiagų magistro (1977 m.) mokslo laipsnius, organinių ir polimerinių medžiagų srityje dirbau departamento direktoriumi, tyrimo skyriaus generaliniu direktoriumi, vėliau korporacijos tyrimo skyriaus vedėju. Profesiniuose žurnaluose skelbiau mokslinius straipsnius, profesiniuose suvažiavimuose pristačiau tyrimų duomenis. Nuo vaikystės esu ateitininkas, aktyviai dalyvauju Ateitininkų federacijos veikloje. Vadovavimo įgūdžių įgijau eidamas įvairias pareigas ateitininkų organizacijose. Metams bėgant, buvau Studentų ateitininkų sąjungos pirmininkas, Ateitininkų sendraugių sąjungos sekretorius, Ateitininkų federacijos tarybos narys ir pirmininkas bei dvylika metų Ateitininkų federacijos vadovas (pirmininkas). Dvidešimt septynerius metus dirbau ateitininkų žurnalo „Ateitis“ administratoriumi. Šalia ateitininkų veiklos, buvau dienraščio „Draugas“ tarybos narys ir tarybos pirmininkas, dalyvavau aktyvioje Švč. Mergelės Marijos Gimimo parapijos veikloje bei dėsčiau trijose lituanistinėse mokyklose: Kristijono Donelaičio, Maironio ir Čikagos lituanistinėje mokykloje Jaunimo centre.

Kokios, Jūsų nuomone, yra JAV LB stipriosios ir silpnosios pusės?

Lietuvių Bendruomenės stipriausioji savybė yra demokratiškumas ir tolerantiškumas. Joje dirba ir „darbo bitelės“, ir „tautos vadaif“. Pirmieji, nesiekdami asmeninės garbės, dirba iš pareigos ir solidarumo jausmo, „nes reikia“, o antrieji, turintys organizacinių gabumų bei uždegančios energijos, sugeba patraukti kitus, derinti jų veiklą ir formuoti ateities veikėjus. Tokia buvo ir yra JAV Lietuvių Bendruomenė, žvelgiant iš istorinės perspektyvos. Tačiau pagrindinė JAV LB veikla vyksta

aplinkėse, būtent ten pasiekiami svarbiausi lietuviybės laimėjimai. Šiuo metu JAV LB apylinkių rasime beveik visose JAV valstijose. Daugėjant apylinkių, auga

Dainos Čyvienės nuotr.

ir lituanistinių mokyklų skaičius, kyla lietuviško švietimo kokybė. Lituanistinėms mokykloms į

Daugėjant apylinkių, auga ir lituanistinių mokyklų skaičius, kyla lietuviško švietimo kokybė.

pagalbą ateina JAV LB vadovaujantieji vienetai, kaip antai Švietimo ir Kultūros tarybos.

JAV LB, kaip ir visose organizacijose, silpnųjų vietų netrūksta. Tai priklauso nuo vadovujančių „tautos vadų“ ir jų sugebėjimo suburti narius bendram tikslui, konkretiems darbams. Keičiantis laiko ir vietos reikalavimams, silpnosios vietos atsiranda ir pranyksta. Gyvename svetimoje, nors ir svetingoje aplinkoje. Dalyvaujame gyvenamojo krašto kasdie-

niniame gyvenime – mokykla, socialinis gyvenimas, darbas... Visa tai kelia pavojų lietuvių tautinei tapatybei, lietuviškam žodžiui ir raštui, lietuviškai kultūrai ir papročiams. Kovoje su mus supančia aplinka pradeda ryškėti pavargimas ir atsparumo stoka. Greitai lituanistinės mokyklos nebepajėgs kovoti su šiais pavojais. Pagrindinė lietuviybės išlaikymo pareiga glūdi šeimose. Tačiau ir čia juntamas nuovargis...

JAV LB pradeda ryškėti lėkštumo pavojus. Laikas JAV LB pažvelgti į save ir atkreipti daugiau dėmesio į narių ir veiklos kokybę. Tarp narių daugėja tokių, kuriems trūksta žinių ir supratimo, kas yra Lietuvių Bendruomenė, kokia jos misija ir veiklos apimtys. Labai pasikeitė ir demografinė JAV LB narių sudėtis. Sparčiai mažėja patyrusių veikėjų, kurių dauguma užaugo Lietuvių Bendruomenės gretose ir suprato steigėjų siekius. Gausėja vėliausios emigracijos narių skaičius. Tai labai teigiamas reiškinys, tačiau jų žinios apie Lietuvių Bendruomenę yra ribotos. Su ja jie susipažino jau atvykę į Ameriką. Iki tol daugelis apie bendruomenės veiklą nieko nežinojo, negirdėjo, joje nedalyvavo. Tai trumpokas laikas norint suprasti ir įsisąmoninti JAV LB istorinį palikimą. Todėl reikia ieškoti būdų, kaip šią padėtį pakeisti. Neatkreipę dėmesio dabar, nepajėgsime tinkamai paruošti jaunimo bendruomeninei veiklai.

Ar šiandien JAV LB tikslai ir uždaviniai yra kiti nei bendruomenei kuriantis? Jei taip, kokie jie?

Šiuolaikiniai JAV LB tikslai yra pasikeitę nuo jos steigimo laikų. Steigėjai buvo nubrėžę du tikslus – pagrindinį ir antraeilį. Pagrindinis tikslas buvo išlaikyti lietuvių lietuviybę, o šalutinis tikslas buvo atkovoti Lietuvai laisvę. Šių tikslų buvo siekiama per visą Lietuvos okupacijos laikotarpį. Jie abu buvo svarbūs. Lietuviybės išlaikymas iki šiol išliko svarbus ir nepasikeitęs. ▶

Jo siekiama dalyvaujant Lietuvių Bendruomenės, lietuviškų draugijų, mokyklų, žiniasklaidos, ansamblių veikloje ir kitais Lietuvių Chartoje nurodytais būdais. JAV LB visada siekė, kad kiekvienas

toks pat, koks jis buvo per visą išėivijos laikotarpį – kova dėl tautinio išlikimo gyvenant už Lietuvos ribų. Lietuvių Bendruomenės prasmė yra ne būti platesne organizacija, o susitelkti kovai

J. Polikaitis. Dainos Čyvienės nuotr.

lietuvius išliktų lietuvis, kurtų tautišką šeimą, gerbtų gimtąją kalbą, brangintų tautos praeitį, remtų lituanistines mokyklas, puoselėtų lietuvišką žodį, išlaikytų tautinę vienybę bei solidarumą.

Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, politinis tikslas kovoti dėl jos laisvės pasikeitė į pagalbą Lietuvai. JAV LB visada rėmė ir teberemia nepriklausomą Lietuvos valstybę ir jos demokratiškai išrinktą vadovybę. JAV LB visada siekė padėti ir stiprinti Lietuvą, jos institucijas, remti tautiečius tėvynėje. Taip pat ir Lietuva vis reikšmingiau įsijungia į lietuviybės palaikymą plačioje lietuvių išėivijoje. Todėl yra svarbu, kad JAV LB artimai bendrautų su Lietuvos valdžios institucijomis, tautinėmis, visuomeninėmis organizacijomis bei Lietuvos žmonėmis.

Su kokiais iššūkiiais, Jūsų nuomone, šiandien susiduria JAV LB?

Kaip jau užsiminiau anksčiau, JAV LB pagrindinis iššūkis lieka

už tautinę gyvybę. Prof. Juozas Girnius rašė, kad „neformalus visuotinumumas yra Lietuvių Bendruomenės esminė idėja, o kovojančioji lietuviybė“. JAV LB

Ne formalus visuotinumumas yra Lietuvių Bendruomenės esminė idėja, o kovojančioji lietuviybė.

idėjinis pagrindas yra valia likti lietuvių tautoje ne tik patiems, bet ir savo tautai išauklėti jaunąją kartą. Tai pagrindinis šių dienų iššūkis. JAV LB buvo įkurta kovai su nutautėjimu. Kiekvienas išėivijoje gyvenantis lietuvis yra kviečiamas ir raginamas dalyvauti šiame sunkiame darbe. Visi kiti, trumpalaikiai veiklos iššūkiiai prieš šią grėsmę nublanksta.

Ką manote apie šių metų spalio 18 d. Lietuvoje paskelbtą referendumą dėl dvigubos pilietybės?

Šį procesą matau kaip pilietybės išėivimo, bet ne dvigubos pilietybės referendumą. Jam visiškai pritariu, nors būčiau laimingesnis, jeigu būtų kita išėivis. Ne tik tai Lietuvių Bendruomenė, bet ir Lietuvos Respublikos Seimas dėjo dideles pastangas. Tačiau realybė yra tokia, kad tai turi būti atlikta referendumo keliu. Jau Pasaulio Lietuvių Bendruomenės XV Seimo metu buvo priimta rezoliucija, sakanti, kad referendumas vyktų prezidentinių rinkimų metu, kad jam pritarėtų ir jį aktyviai remtų visos politinės partijos ir kad būtų įteisintas elektroninis balsavimas. Gaila, bet pilietybės išėivimo klausimo nepavyko išspręsti be referendumo. Visos pastangos buvo bergždžios. Tad belieka įsijungti į veiklą už referendumo sėkmę.

Jeigu mums pilietybės klausimas yra svarbus, jeigu mes ją norime išėivoti, nežiūrėkime, kokias nesėkmes patyrėme praėivėje, bet eikime su pasitikėjimu ir entuziazmu pirmyn. Nekalbėkime apie galimas nesėkmes, nes jau vien pati prielaida yra pirmas žingsnis link pralaimėjimo. Siekdami išėivoti pilietybę, nežiūrėkime, kokia iš to bus nauda mums, žiūrėkime, kokia nauda bus Lietuvai ir Lietuvos žmonėms. Užsienyje yra didelis Lietuvos turtas, kuris, gerai panaudotas, tautos gyvenime gali suvaidinti svarbų ir prasmingą vaidmenį.

Kokią JAV LB tarybą paliekatė?

JAV LB tarybos nepaliekate. Po devynerių metų perduodu tarybos prezidiumo pirmininko pareigas, tačiau lieku XXII tarybos nariu. Šiuo metu JAV LB taryba yra atjaunėjusi, vienas trečdalis narių išrinkti į tarybą pirmą kartą. Didelę dalį tarybos sudaro vėliausios emigracijos atstovai. Naujame prezidiume keturi nariai iš penkių yra atvykę į JAV jau po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo. Tarp narių jaučiamas artimesnis bendravimas, bet kartu nauji nariai turi mažesnę žinių apie bendruo-

menės veiklą aruodą. Pasigendu ankstesnių laikų kokybiškų ir karštų debatų veiklos krypties ir nutarimų tvirtinimo klausimais. Dar vis ieškome tinkamesnės nutarimų priėmimo procedūros. Galbūt iš salės galo reikalai atrods visai kitaip.

JAV LB ėjote įvairias pareigas. Kurios jų buvo maloniausios, kurios kėlė galvos skausmą ir ne vieną iššūkį?

Visos pareigos turi savo malonių ir skausmingų dalių. Bet kuriose pareigose atsiranda netikėtų iššūkių, kuriuos reikia spręsti. Juos teigiamai išsprendęs junti pasitenkinimą ir ryžtą eiti pirmyn. Kontrolės komisijos pirmininko pareigos pareikalavo daug juodo darbo. Netikėtai iššūkis išryškėjo vos perėmus pareigas. Paaiškėjo, kad nebuvo paruošti ankstesnės komisijos protokolai. Neturėdamas sąskaitybės patirties, pasijutau šiek tiek pasimetus. Reikėjo griebtis darbo ir pačiam susikurti Kontrolės komisijos revizijos formas, nes tuo metu kompiuterių programos nebuvo taip lengvai prieinamos. Tai buvo gera patirtis, o šiandien – malonus prisiminimas.

Maloniausius prisiminimus paliko Tarybos prezidiumo pirmininko pareigos, nes turėjau laimės dirbti kartu su pajėgiais, atsakingais, draugiškais ir darbščiais prezidiumo nariais. Liksiu jiems visada dėkingas. Tai buvo didelė dovana man. Šiose pareigose buvo ir sunkesnių momentų, ypač planuojant ir ruošiant sesijų darbotvarkes. Siekėme tobulinti sesijų eigą, kad jos vyktų kuo sklandžiau, kad būtų kuo naudingesnės tarybos nariams. Esu dėkingas visų kadencijų tarybų nariams už suteiktą progą pasimokyti iš jų, pabendrauti laisvesniais sesijos momentais, susipažinti su tiek daug darbščių ir pasiaukojančių JAV LB narių.

Kokią JAV LB matote ir kokią norėtumėte matyti Pasaulio Lie-

tuvių Bendruomenės ir Lietuvos kontekste?

JAV LB matau stiprią, jungiančią visų bangų ir visų pažiūrų lietuvių, besirūpinančią lituanistiniu švietimu, puoselėjančią tautinę

LB matau kaip svarbią Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ateities veiklos partnerę ir rėmėją. Kaip lietuvių bendruomenę, kurios net trys nariai yra PLB dabartinėje valdyboje. JAV LB matau kaip organi-

Polikaičiai su sūnaus šeima. Asm. archyvo nuotr.

kultūrą su gausiomis dainų ir šokių šventėmis, literatūrinėmis vakaronėmis bei dailės renginiais. JAV LB matau kaip įtakingą vienetą JAV vyriausybines institucijose,

JAV LB matau kaip įtakingą vienetą JAV vyriausybines institucijose, ištikimą Lietuvos Respublikos valstybinių, mokslinių, socialinių bei dvasinių institucijų bendradarbę.

ištikimą Lietuvos Respublikos valstybinių, mokslinių, socialinių bei dvasinių institucijų bendradarbę. JAV LB matau kaip aktyvią Pasaulio Lietuvių Bendruomenės narę, kurios pirmūnai dalyvavo PLB steigime ir jai vadovavo okupacijos metais. JAV LB matau kaip neišsemiamą bendruomeninės veiklos patirties aruodą su svarbiu ir prasmingu istoriniu palikimu. JAV

zacija, kuri su dideliu entuziazmu, išmintingais veiksmais, giliu įsitiikinimu dalyvauja ir skatina visus lietuvius, gyvenančius užsienyje ir Lietuvoje, dalyvauti referendume ir negailėti jėgų siekiant galutinio tikslo – pilietybės išsaugojimo. Todėl noriu matyti JAV LB darbščią, vieningą ir tvirtą. Noriu matyti ją tokią pat aktyvią ir įtakingą Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ir Lietuvos kontekste.

Ko palinkėtumėte naujoms JAV LB taryboms ir krašto valdyboms?

Kadangi naujoje JAV LB krašto valdyboje sutikau eiti Socialinių reikalų tarybos pirmininko pareigas, šie linkėjimai taikomi ir man. Naujai JAV LB tarybai ir naujai JAV LB krašto valdybai linkiu daug sėkmės, susiklausymo, išminties, kantrybės, ištvermės, pasiaukojimo, artimo meilės ir neišsenkančios energijos vedant lietuvišką išeivijos visuomenę tautinio išlikimo keliu. ■